

MOLENMAKERS-
BEDRIJF

Roemeling
en
Molema

Kerklaan 5, Scheemda
Telefoon 05979-1660

MULDERSNIJS

MOLENWERK GROEP OOST-GRONINGEN

BUURMA

ROEDEN

MULDERSNIJS

Mededelingenblad van de Molenwerkgroep
Oost-Groningen.

Muldersnijs verschijnt 4x per jaar en wordt mede
mogelijk gemaakt door onze adverteerders.

REDACTIE:

Sietske Bezema-Tel	Oude Pekela	05978-12455
Alides Hofsteenge	Vriescheloo	05973- 1238
Grieto de Vries	Scheemda	05979- 1981
Marina Wildeboer	Winschoten	05970-22111

Redactieadres: S. Bezema-Tel. F. Clockstraat 162

SECRETARIAATSADRES:

Molenwerkgroep Oost-Groningen
Postbus 47
9695 ZG Bellingwolde

Voorzitter	L.E. Buiskool Blijham	05976-1386
Secretaris	D.J. Tinga Groningen	050-417077
Penningmeester	G.G.I. Koster-Westervaarder	
	Finsterwolde	05971-31649
Leden	G.de Vries Scheemda	05979-1931
	J. Hazelhoff Blijham	05976-1220

BIOTOOPWACHTER:

B. Oomkens Winschoten 05970-14269

INSTRUCTEURS:

D. Bos	Bellingwolde	05973- 1292
L.E. Buiskool	Blijham	05976- 1386
B. Oomkens	Windchoten	05970-14269
D.J. Tinga	Groningen	050- 417077

OMSLAG:

Derk Jan Tinga

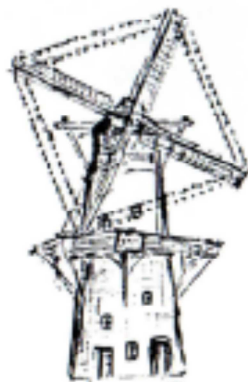
ILLUSTRATIES:

Marina Wildeboer

tweede jaargang-no 4

Mijn verjaardag.

Op de morgen van mijn verjaardag kwam ik zo tegen achten in de voorkamer.
Het eerste wat ik dan doe is kijken naar de molen of alles nog in orde is.
Ik kreeg de schrik van mijn leven.
Stond de molen de vorige dag nog op het zuidwesten, vandaag stond hij met de kop west.
En inplaats dat de wieken recht op stonden zoals anders, waren ze nu in de vreugdestand.
Ik begreep er niks van.
Van noodweer had ik toch niks vernomen!
Toen, door de bomen heen, zag ik opeens de vlaggetjes, gespannen van roe-eind naar roe-eind.
Aan de balie zat een groot bord bevestigd met het opschrift: "Hoera, mulder Bos 79 jaar!"
Nou, dat deed me wel wat en ik heb toen een paar treantjes gelaten.
's Middags en 's avonds had ik een huis vol bezoek.
En den el die cedesutjes!
Het is voor mij een onvergetelijke dag geworden.
De mensen die hier allemaal aan meegewerkt hebben wil ik langs deze weg nogmaals hartelijk bedanken.
Het geeft je toch weer moed en blijdschap wanneer ze je niet vergeten, vooral als je alleen bent.

A.S.

D. Bos
Bellingwolde

1747--2 maart. Verkoop bij Willem Jans Klok te Noordbroek, namens dhr. E. Gerrit Pieters en zijn huisvrouw van 2 deftig windmolens met een deftige behuizing, staande en gelegen aldaar.

De zuider is een standerdmolen, voorzien van 2 paar stenen, bekwam en allerhande graan te malen, waaronder bovengenoemd huis behoort, alles op eigen grond.

De tweede is een reythok, dichtbij de kerk op kerkgrond, doende jaarlijks tot grondpacht een som van 6 car. gulden.

Opmerking: Een reytdak is een standerdmolen bekleed met rey, reytrist? Bestond in 1747 en kon dus niet in 1651 zijn afgebroken.

De kerk had dus beklemmingsrecht.

Het boekje van de jaarlijkse belasting behoort bij de molen. De belasting wordt nu nog betaald, indien deze niet is afgekocht!!

Op 23 mei 1705 werd van deze laatste molen een vierde part min vijftig gulden verkocht.

Verkoper was Hendrik Christiaans te Groningen en kopers Herman Hooman en Frauke Roelofs.

De prijs was tweehonderd en vijftig gulden.

Hij werd toen Noordstarmeulen genoemd.

In 1738 werd de halfscheid van deze molen verkocht.

Hij werd toen nader aangeduid met reithok.

Hij werd meijersgewijs door Hendrik Popps gebruikt en was mandelig met Nijne Sibolte.

Kopers waren de wed. man Swijghman en Dr. C. T. Swijghman.

In 1748 verkocht Dr. Swijghman de molen.

In 1768 was Jan van Loon eigenaar.

Hij wilde hem in dat jaar verkopen.

Dit is blijkbaar doorgegaan, want in 1771 was Jan Tjaarts Mulder de eigenaar.

In 1778 werd de molen namens de erfgenaam van Jan Janszn verkocht aan Jan Harms.

Hij werd toen genoemd:

"Noorder korenmolen, zijnde een reythok"

De Noordbroekster kerk had er een beklemming op van vier gulden per jaar.

Tegelijkertijd werd ook de Zuidermolen verkocht.

In 1780 was de eigenaar Harm Jans Mulder.

12 december 1825 Nanne Jans Mulder, korenmolenaar te Noordbroek.

In 1849 was J.N.Mulder, eigenaar van de beide korenmolens van Noordbroek, zowel van de grote of Zuidermolen "De Aurora" als van de kleine of noordermolen, die later de naam kreeg van "Noordstar".

Wappen der Müller
mit Müllergruß
„GLÜCK ZU,“

EEN MOLENWINDSCHAAL

In ons land waren niet alleen zeelui geïnteresseerd in de wind. Zo waren bijvoorbeeld ook molenaars sterk aangewezen op het windaanbod om hun bedrijf te kunnen uitoefenen. In de 18^e eeuw waren er dan ook verschillende windschalen in gebruik. De bekendste daarvan wordt toegeschreven aan Jan Noppen (1706-1764), een opziener van de waterstaat. Deze molenwindschaal, die in tegenstelling tot de schaal van Beaufort bedoeld was voor gebruik boven land, beschrijft het effect van de wind op de wieken van de oer-Hollandse molen:

molen- windschaal	Beaufort- windschaal	omschrijving	effect op de wieken van een molen
0	0	doodstil	molens kunnen niet malen
1	1	doodstil	als de molens even, maar zeer flauw omgaan
2	2	slappe koelte	als de molens doorgaans zacht omgaan, doch doormalen
3-4	3	matige of door- gaande koelte	als ze matig of redelijk stijf doormalen
5-6	4	stijve koelte	als ze zó stijf doormalen als zonder zwichten te wagen is
7-8	5	harde koelte	een vierde à een derde der zeilen is gewicht; stijf omgaan
9-10	6	sterke wind	een half à twee derde der zeilen is gewicht
11-12	7	zeer harde wind	drie vierde der zeilen is gewicht
13-14	8	stormig	zonder enig zeil
15-16	9-10	doorgaande storm	als malen te gevaarlijk is
16-	11-12	zeer zware storm	als malen te gevaarlijk is.

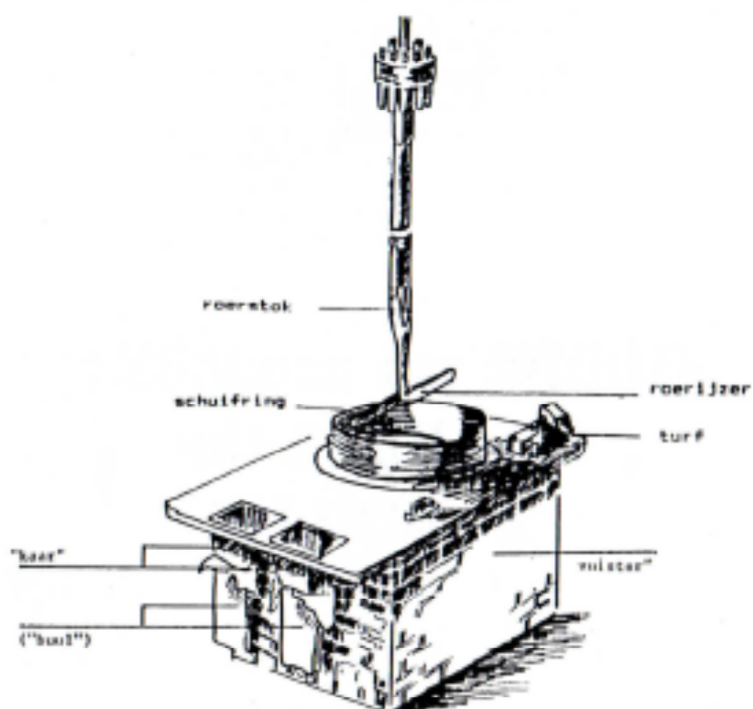
HIER IS VIER ZEILEN TE VEEL

Theorie les in de kantine van Gemeentewerken
Scholtenswijk 6
Oude Pekela

tel 05978-12407

en wel op de volgende zaterdagen,
telkens van 9.30 uur tot ± 12.00 uur.
Bij verhindering graag even afbellen bij uw instructeur.

7 januari Nieuwjaars bijeenkomst
14 januari 28 januari
11 februari 25 februari
11 maart 25 maart
8 april Voorjaarsvergadering
22 april

Indeling van de cursisten over de div. molens

dec, jan, febr, mrt.	april/mei
J.G.J. Bierhof J. Kok K. Strijk H. Tamminga T. Bezema-Tel.	"Onrust" te Oude Pekela za. 9-12 uur. L.E. Buiskool
J. Bosch J.H. Flikkema H. Schepers M. Wildeboer P. Buiters	Veldkamps Meuln te Bellingwolde za. D. Bos
R. de Graaf J.H. Kuper W.G. Lugtenborg G.J. de Vries H. Bezeman	"Dijkstra" te Winschoten B. Oomkens
J. Hetebrij T.T. Overdijk A. Schuthof J.P. Mubbema M. Venhuizen	"Onrust" te Oude Pekela za. 9-12 uur L.E. Buiskool
	"de Dellen" te Scheemda R.P. Lemminga
	"Dijkstra" te Winschoten B. Oomkens
	Veldkamps Meuln te Bellingwolde D. Bos 05973 - 1292
	"de Dellen" te Scheemda R.P. Lemminga 05979 - 1292

Wij wensen U toe:

Dat U zich in 1989
niet op glad ijs zult (moeten) begeven
en dat U zich -wanneer anderen een
scheve schaats rijden- tóch staande
zult weten te houden.

Wij hopen dat U een gladde,
geëffende baan zult aantreffen,
zonder verraderlijke wakken.

U hoeft niet persé de eerste
te zijn, als U maar de
eindstreep haalt !

Dát wensen wij U van Harte toe.

Redactie Muldersnijs.

A.H.

NIEUWJAARSBIJeenKOMST.

Op zaterdag 7 januari 1989 houden we onze traditonene
Nieuwjaarsvisite in de kantine van de Gemeentewerk-
plaats te Oude Pekela. (Scholtenswijk 6).

Het schijnt, dat de rozijnen al enige tijd op brande-
wijn staan(Sietske Bezema zorgt daarvoor) en die zul-
len dan ook wel extra lekker smaken !

Het nieuwe jaar is dan al een week aan de gang, maar we
nemen aan, dat dit geen beletsel zal vormen om te genie-
ten van de hapjes en de drankjes die er zullen klaar
staan.

Na de opening door onze voorzitter en de toast op het
nieuwe jaar is er de gelegenheid in een ongedwongen
sfeer met elkaar te praten.

Ook hebben we ons lid, de heer W.O.Bakker bereid ge-
vonden, daarna enige molendia's, naar alle waarschijn-
lijkheid uit Zeeland, Zeeuws-Vlaanderen e.o., waar hij
onlangs op bezoek is geweest, te vertonen.

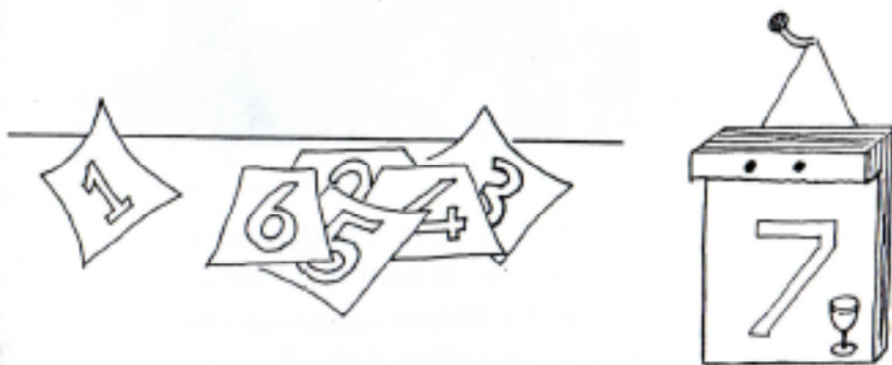
Na deze diavoorstelling is er nog tijd om samen even
na te praten.

We beginnen om 9,30uur en sluiten de bijeenkomst om
omstreeks 12 uur.

Onnodig te vertellen natuurlijk, dat belangstellende
vrienden, kennissen en familie ook van harte worden
uitgenodigd.

(Die kunnen dan eens zien, waar wij ons als molenaar
zoal mee bezig houden...!).

Namens het bestuur,
Derk Jan Tinga (secretaris).

Bijzonderheden betreffende het ontstaan van de Molenwerkgroep.

- 19 oktober 1974 Bijzondere vergadering van het I.V.N.
Oprichting Molenwerkgroep
14 december 1981 De vergadering besluit een vereniging te vormen.
16 januari 1982 Verenigingsakte gepasseerd.

Namen voorkomend in het kasboek van 1975.

B.Oomkens.
R.P.Lemminga.
L.E.Buiskool.
H.J.A.M.Bouman.
I.J.de Jong.
W.Top.
J.Verdonk.
Echtpaar van Delden.
G.E.Sterenborg.
J.Sap.
J.J.Hoeksema.
T.I.Gibcus.

Wenn alles Land verschwindet,
könnten die Städte nicht ein Jahr leben.
Wenn alle Städte verschwänden,
ginge das Leben weiter!

AAN DE LEDEN

Het ligt in de bedoeling dat we weer op de hobbybeurs te Oude Pekela gaan staan.

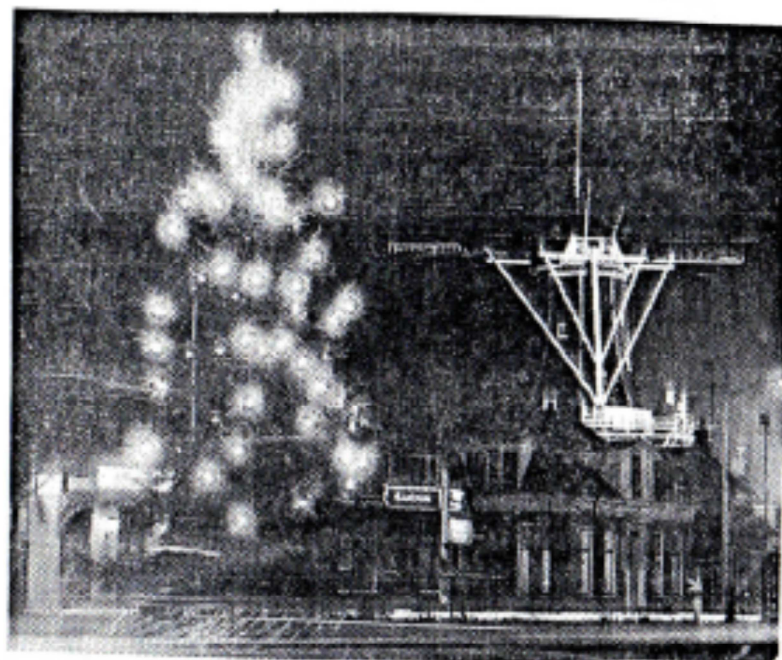
Deze beurs in de boekenkist is het vorig jaar zeer goed gegaan, er is veel verkocht!

Daarom doen we ook dit jaar weer een beroep op onze leden om een morgen en/of middag beschikbaar te stellen om te helpen.

Voor eten en drinken wordt gezorgd.

De beurs wordt gehouden op 11 en 12 maart.

U kunt zich opgeven bij Gerda Koster-Westervaarder.
TEL. 05971-31649.

Rosmolen voor Bourtange

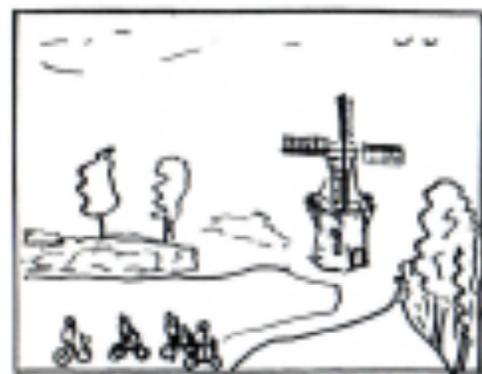
De vesting Bourtange is weer een bezienswaardigheid rijker. Deze week werd een rosmolen opgeleverd.

Een rosmolen is een houten werktuig die door een paard wordt rondgedraaid. Aan de rosmolen kan bijvoorbeeld een maalstoel worden gekoppeld, dit voor het malen van graan tot meel, ook kan deze een karnton in werking brengen.

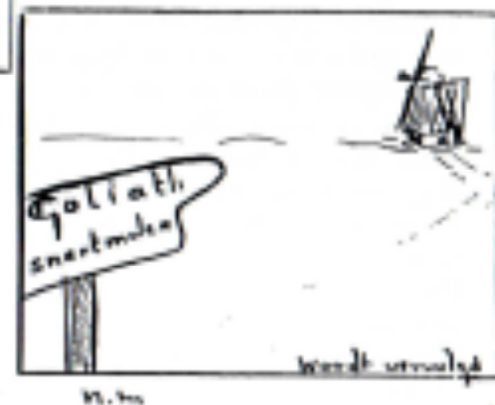
Op de zaterdagen in het hoogseizoen wil men de rosmolen laten draaien.

Ulsquert 2 juli 1988
17.00 uur

Jets misgegaan.
Stroep eronder
en verder gaan.

Een groep Amerikaanse
touristen.

Verslag excursie Overijssel.

's Morgens 8 uur werd er vertrokken vanaf molen Berg te Winschoten.

De opkomst was goed (ongeveer 18 man).

De eerste molen die geplend stond was de olie- en pelmolen te Rijssen.

We arriveerden hier omstreeks 9.30 uur ,waar eerst koffie met groninger koek werd genuttigd alvorens we de molen gingen bezichtigen.

In de molen werd ons verteld hoe er van lijnzaad lijnolie gemaakt werd.

Eerst komt het zaad tussen de kantstenen.

Dit zijn twee stenen die verticaal zijn geplaatst en krimpnd rondlopen.

Het geplette zaad wordt dan verwarmd tot ongeveer handwarmte.

Daarna komt het zaad in een buul waarna het zaad geslagen wordt in de voorslag.

De buul met het zaad komt tussen de blokken waarna met de slaghei de blokken worden aangeslagen. Als de wig vast zit wordt met de loshei een omgekeerde wig terug geslagen en kan men de bulen weg pakken.

Deze procedure kan zich enige malen herhalen maar heet dan de naslag en is afhankelijk van de molen.

Er werd jammer genoeg in deze molen vandaag geen lijnolie gemaakt maar dit erd later op de dag wel gedaan op een andere molen.

Ook heeft deze molen twee pelstenen waarmee hij uniek is want een olie- en pelmolen zie je niet elke dag in Nederland.

Nog een bijzonderheid was, het aanwezig zijn van twee spoorwielen die afzonderlijk te gebruiken zijn.

Na dit geslaagde begin van deze dag werd koers gezet naar Diepenheim.

Hiet werd in het theehuis " De Haller" (dat naast de molen stond) de inwendige mens versterkt en de dorst geleest.

Buiskool en Bos hadden het daar best naar hun zin het was tenminste aan hun lachen wel te horen.

Na het eten werd de molen bezocht.

Deze kon helaas niet draaien omdat er enige tijd geleden een betonwagen de sluis, verder stroomopwaarts, geramd had.

De molen zelf was al erg oud maar zag er nog goed uit.

Alles was wel erg laag maar dit komt omdat de mensen destijds veel kleiner waren dan nu.

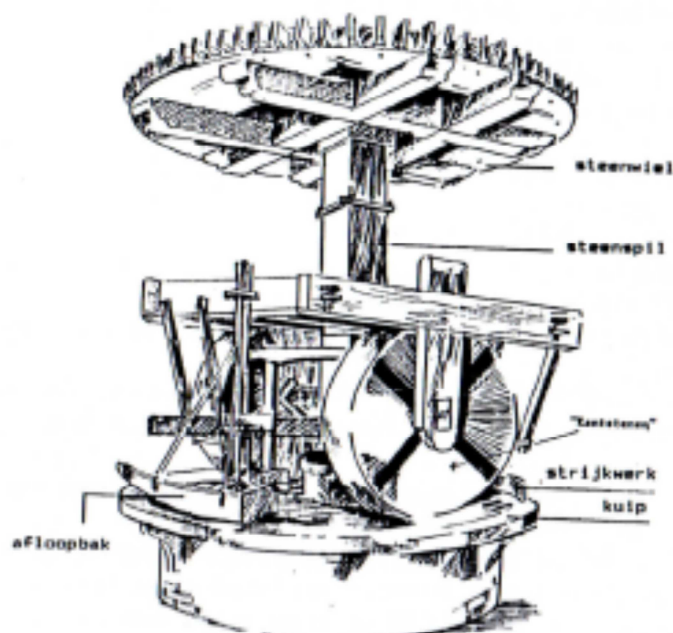
Vervolgens gingen we naar haaksbergen waar twee molens op het menu stonden.

De eerste molen was de beltmolen "De Korenbloem". Deze molen draaide niet omdat de wind niet goed stond.

Dan vraag je je af: "Waarom krui je hem niet op de wind?".

Het bleek dat de molen vroeger een stellingmolen was geweest.

Doordat de molen destijds ook al zwaar kruide is toen de stelling eraf gerukt en is de molen een beltmolen geworden.

Sindsdien heeft de molen altijd zwaar gekruid ondanks een neuten kruiwerk.

En voor 4 jaar geleden wilde het helemaal niet meer.

Na dit bezoek ging de groep richting de tweede molen en gingen Sietske, Joop, Grieto en ik naar het centrum van Haaksbergen om wat kaartjes te halen van de molen.

In het centrum kregen we van Grieto een demonstratie "Hoe rijd ik HARD achteruit" ofwel een oefening voor "te land, te zee en in de lucht". Sietske had aanleg tot STEWARDESSE met "fasten your seatbelts and no smoking please".

Ze had in ieder geval het gevoel al te pakken dat ze vloog.

Deze rally was ook nog niet nodig geweest want nergens waren de gewenste kaartjes te krijgen en dus gingen we de groep maar achterna, richting de Oostdorper watermolen en hier werd ons nu echt getoond hoe olie geslagen werd.

Dit gebeurt trouwens nog steeds in Oostendorper. De molen zelf bestond uit twee gedeeltes.

In het eerste gedeelte bevond zich de malerij van de molen en in het tweede gedeelte was de olieslagerij ondergebracht.

Het was met de kennis die we op de molen in Rijssen hadden opgedaan een lust voor het oog om het slaan van zaad tot olie nu eens echt te zien. Na dit gefacineerd bezoek werd langzamerhand aan se terugreis begonnen.

Op de weg terug zouden we nog een standerdmolen vlak bij Haaksbergen bezoeken.

Daar aangekomen te zijn bleek de molenaar al vertrokken.

We waren wat tijd betreft flink uitgelopen dus zal de molenaar wel gedacht hebben dat we niet meer zouden komen.

Het was wel jammer, maar de molen werd nu aan de buitenkant grondig onderzocht.

Na dit verkeerd uitgevallen bezoekje werd de tocht richting thuishaven ingezet en konden we terugblikken op een GEZELLIGE en naar mijn mening een GESLAAGDE dag.

STAPHORSTER DEKKLEDEN B.V.

Schependijk 37
7713 PX Staphoret (Den Hulet)
Telefoon 05206 - 3490 b.g.g. 04748 - 3888

**LEVERING VAN MOLENZEILEN
IN ZEILDOEK WK77 EN HEMPEX
TOUWWERK.**

**OOK VAKKUNDIGE REPARATIE VAN
UW ZEILEN.**

**VERDER LEVEREN WIJ HANDSTIKAP-
PARATEN VOOR REPARATIES AAN
MOLENZEILEN EN LEREN ZEIL-
HANDJES ENZ.**

VERTEGENWOORDIGER:

H. TAMMINGA
WESTERLEE
0678 RH
TEL. 05970-14580

